

Suriyeli sığınmacı göçünün seçmen davranışları üzerindeki etkileri: Şanlıurfa örneği

The effects of the migration of Syrian asylum seekers on voter behavior: Şanlıurfa case

✉ Mithat Arman Karasu, ✉ Gülben Çelik Bozkaya

Harran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, Şanlıurfa, Türkiye

ÖZ

Suriyeli sığınmacı göçünün Türk toplumunda ciddi etkiler yarattığına kuşku yoktur. Bu etkilerin bir bölümü siyasi nitelikte olup, seçmen davranışlarını etkilemesi olasıdır. Bu çalışmanın amacı, Suriyeli sığınmacı göçünün seçmen davranışları üzerindeki etkisini Şanlıurfa özelinde incelemektir. Çalışmada karşılaştırmalı veri analiz tekniği kullanılarak Suriyeli sığınmacıların daha fazla yaşadığı beş mahalle ile daha az yaşadığı beş mahallede farklı tarihlerde yapılan seçimlere ilişkin sonuçlar analiz edilmiştir. Burada amaç daha fazla Suriyelinin yaşadığı mahallelerde Şanlıurluların tepkisel oylarını ölçmektir. Çalışmada, Suriyeli göçünün başladığı 2012 yılından sonra yapılan Haziran 2015, Kasım 2015, 2018, 2023 Genel Seçimleri ile 2014, 2018 ve 2023 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri'ne ilişkin sonuçlar ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, 2014, 2018 ve 2023 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri'nde Suriyelilerin daha fazla yaşadığı mahallelerde Recep Tayyip Erdoğan'ın almış olduğu oy oranı, daha az Suriyelinin yaşadığı mahallelere göre daha fazladır. Göç konusuna daha mesafeli duran partilerde, örneğin CHP (Cumhuriyet Halk Partisi), her iki mahalle grubunda da oylarında önemli bir artış görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Seçim, Seçmen Davranışı, Şanlıurfa.

JEL Sınıflaması: R00, R23, R28, R59.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the impact of the migration of Syrian asylum seekers on voter behavior, specifically in Şanlıurfa. Comparative data analysis techniques were used in this study, and the study analyzes the results of elections held on different dates in five neighborhoods with a higher concentration of Syrian asylum seekers and five neighborhoods with a lower concentration. The study examines the results of the General Elections held in June 2015, November 2015, 2018, and 2023, as well as the Presidential Elections held in 2014, 2018, and 2023 respectively, which were held after the start of Syrian migration in 2012. According to the results obtained, in the Presidential Elections held in 2014, 2018, and 2023, Recep Tayyip Erdoğan received a higher percentage of votes in neighborhoods with a higher Syrian population compared to neighborhoods with a lower Syrian population. The parties more distanced from migration, such as CHP (Republican People's Party) did not see a significant increase in their votes in either neighborhood group.

Keywords: Election, Voter Behavior, Şanlıurfa.

JEL Classification: R00, R23, R28, R59.

Atf/Cite this article as: Karasu, A. M., & Çelik Bozkaya, G. (2026). The effects of the migration of Syrian asylum seekers on voter behavior: Şanlıurfa case. *Trakya University E-Journal of the Faculty of Economics and Administrative Sciences*, [Epub Ahead of Print]

Editör/Edited by: Didem Saygın

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Prof. Dr. Mithat Arman Karasu,

Harran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, Şanlıurfa, Türkiye

E-posta: makarasu@harran.edu.tr

ORCID ID: orcid.org/0000-0003-3477-5843

Geliş Tarihi/Received: 29.12.2025

Kabul Tarihi/Accepted: 24.03.2026

Epub: 22.05.2026

1. Giriş

2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş, modern zamanların en büyük zorunlu göç hareketlerinden birini doğurmuştur. Bu göç hareketinden en fazla etkilenen ülke hiç kuşkusuz Türkiye olmuştur. Coğrafi yakınlığı ve insani yardım politikaları nedeniyle Türkiye halihazırda yaklaşık 2,5 milyon Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye’de Suriyeli sığınmacıların varlığı, yalnızca sosyal ve ekonomik düzeyde değil, aynı zamanda, siyasal alanda da önemli etkiler yaratmıştır. Toplumun sığınmacılara yönelik tutumu, özellikle seçim dönemlerinde siyasal tartışmaların ve vaatlerin merkezinde yer almakta; bu durum seçmenlerin oy verme davranışlarını şekillendiren faktörlerden biri haline gelmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Suriyeli sığınmacı göçünün seçmenlerin oy verme davranışları üzerindeki etkisini Şanhurfa örneği üzerinden tespit etmektir. Göç olgusunun sadece demografik ve ekonomik değil, aynı zamanda siyasal bir mesele haline geldiği günümüzde, bu ilişkinin daha yakından anlaşılması hem akademik literatüre katkı sağlayacak hem de politika yapıcılar için önemli bir referans noktası oluşturacaktır.

Çalışmada öncelikli olarak seçmen davranışları hakkında teorik bir çerçeve çizilecektir. İkinci bölümde, göç ve seçmen davranışlarına ilişkin literatür ele alınacaktır. Üçüncü bölümde, Suriyeli sığınmacı göçü hakkında kısa bir bilgi verilecektir. Daha sonra çalışmanın yöntem, kapsam ve amacı açıklanacak, sonrasında elde edilen bulgular üzerinden bir değerlendirme yapılacaktır.

2. Kavramsal Çerçeve

Seçmen davranışı, siyaset bilimi ve siyasal sosyolojinin en karmaşık araştırma alanlarından birini oluşturmakta olup bireylerin siyasal tercihlerini şekillendiren çeşitli mikro ve makro düzey faktörlerin sistematik olarak incelenmesini gerektirmektedir. Bu davranışsal süreç; sosyal kimlikler, ekonomik çıkarlar, psikolojik eğilimler, duygusal tepkiler vb. birbiriyle etkileşim halinde olan çok sayıda değişken tarafından belirlenmektedir (Dalton ve Klingemann, 2007: 30). Üstelik bu değişkenler birbirini etkiler nitelikte olup oy verme davranışının oldukça karmaşık bir süreç olduğunu iddia etmek mümkündür (Bartels, 2000: 36). Bu karmaşık süreç içerisinde literatüre bakıldığında seçmen davranışlarını anlama konusunda üç teorik kuramın öne çıktığı görülmektedir. Çalışmamızın teorik altyapısını da oluşturan bu üç teorik ekolü; *sosyolojik*, *rasyonel tercih* ve *sosyo-psikolojik* yaklaşımlar olarak sıralamak mümkündür (Kalender, 2005; Özdemir, 2021; Akgün, 2000; Harrop ve Miller, 1987; Urul, 2017).

2.1. Sosyolojik Kuram (Columbia Okulu)

Sosyolojik kuram, 1940’lı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) Columbia Üniversitesi’nde ortaya çıktığı için “Columbia Ekolü” olarak da adlandırılmaktadır. Bu kuram temelde seçmen davranışlarını, sosyal yapılar ve grup etkileri üzerinden analiz etmektedir. Bu yaklaşımda, bireylerin oy verme davranışını o bireyin ait olduğu sosyal sınıf, dini ve etnik köken vb. faktörlerle ilişkilendirilmektedir. Seçmen davranışının toplumda oluşan sosyal bölünmüşlükle belirlendiği iddia edilmektedir (Akgün, 2002: 25). Seçimlerde kullanılan oyun arka planında bireylerin sosyal kimliklerinin olduğu düşünülmektedir. Sosyolojik yaklaşım kapsamında sosyal kimlikler ve seçmen davranışı arasında özel bir ilişki vardır. Bireyin dini ve/veya etnik kökeni, yer aldığı ekonomik sınıf ve cinsiyet vb. toplumsal kimliğini oluşturan etkenler, aynı zamanda, siyasal tercihlerini de şekillendirmektedir (Tajfel ve Turner, 1979: 33-47).

Sosyolojik kurama göre, seçmenler yer aldığı sosyal grubun çıkarlarını göz önünde tutacak şekilde parti tercihini yapmaktadır. Seçmenlerin bu davranışının nedenini araştırmacılar sosyal bölünmüşlük olarak ifade etmektedir (Çelik Bozkaya, 2025b: 23). Sosyal bölünmüşlük toplumda kimliğe bağlı ayrışmaları netleştirmekte, birey bu grup tarifleri üzerinden seçimlerde tercihte bulunmaktadır. Bu yaklaşımda birey, belirli bir sosyal gruba bağlıysa, belirli bir sosyal kimliğe ya da herhangi bir sınıf statüsüne sahip ise oy tercihi de bellidir. O yüzden kişilerin demografik bilgileri, seçim sonuçlarının da tahmin edilmesini sağlamaktadır (Urul, 2017: 359). Başka bir deyişle, seçmenler rasyonel değerlendirmeler, toplumsal değerler üzerinden değil, aksine sosyo-ekonomik statü, bireyin içinde bulunduğu coğrafya, dini inanç, bireyin içinde yer aldığı grup vb. unsurları düşünerek oy verme tercihinde bulunmaktadır. Bu haliyle, oy verme kararı bireysel tercih olarak değil kolektif olarak verilmektedir. Grup tarafından verilen karara birey uymazsa grubun normlarına ters düşebilir ve grup farklı şekillerde cezalandırılmaktadır (Kalender, 2005: 52). Sosyolojik kurama göre, toplumsal ayrışmalar, grup kimlikleri ve tutumları oy verme davranışı üzerinde inkar edilemez bir etkiye sahiptir.

2.2. Rasyonel Tercih Yaklaşımı (Ekonomik Tercih Yaklaşımı)

Literatürde ekonomik tercih yaklaşımı olarak da yer alan rasyonel tercih yaklaşımının öncüsü Anthony Downs’un 1957 yılında yayımlanan "Demokrasinin Ekonomik Kuramı" adlı eseridir. Bu esere göre seçmenler oy verirken tercih ettikleri aday ya da partinin iktidara gelmesi neticesinde elde edecekleri beklenen fayda ile oy verme sürecinde katlanacakları maliyeti karşılaştırmaktadırlar. Bu süreçte seçmenin asıl amacı kendi faydasını maksimize etmektir

(Downs, 1957: 139-140). Rasyonel tercih yaklaşımının temel varsayımlarından biri, seçmenin yeterli bilgiye sahip olduğu ve bu bilgiyi işleyebildiğidir. Fakat siyasal bilgiye erişimin maliyetli olması ve bireylerin sınırlı bilişsel kapasitesinden dolayı seçmenler çoğu zaman "sınırlı rasyonalite" (bounded rationality) şeklinde hareket etmektedirler (Simon, 1957: 198). Bu noktada seçmen vatandaşlar bilgiye dayalı detaylı analizlerden ziyade bilişsel kestirme yolları veya parti aidiyeti, ideolojik yakınlık vb. simgeleri tercih etme eğilimindedir (Popkin, 1991: 44).

Key (1966) rasyonel tercih yaklaşımı kapsamında, seçmenlerin kişisel ekonomik durumlarına ve ulusal makroekonomik göstergelere göre oy verdiklerini savunmaktadır. Lewis-Back ve Stegmaier (2000: 186), bu etkinin özellikle ekonomik belirsizlik dönemlerinde daha belirgin hale geldiğini ortaya koymuştur. Ancak, ekonomik çıkarların her zaman belirleyici olmadığı, kültürel ve kimlik temelli meselelerin ekonomik kaygıların önüne geçebileceği de görülmektedir (Vries vd., 2013: 223-238). Rasyonel tercih yaklaşımı, her seçim döneminin kendine özgü siyasi ve ekonomik değişkenleri olduğunu ve bu değişkenlerin oy verme davranışı üzerinde ciddi bir etkisi olduğunu ileri sürmektedir (Çelik Bozkaya, 2025a: 44). Hatta seçmen kendi tuttuğu siyasi partinin kazanmama ihtimali karşısında kazanmasını istemediği parti aleyhine oy verebilir, çıkarını bu şekilde koruduğunu düşünebilir (Akgün, 2000: 36).

Rasyonel tercih yaklaşımı, sosyolojik yaklaşıma benzer bir şekilde oy verme davranışına araçsal bir anlam yüklemektedir. Fakat rasyonel tercih yaklaşımına göre fayda ve maliyet hesaplamaları sonucunda oluşan bu eylem sosyolojik yaklaşımdan farklı olarak "birey" odaklıdır. Bireyin kendi tercihleri, ihtiyaçları ve beklentileri hangi partiye oy vereceğini belirlemektedir (Olson, 2009: 53-60). Bu yaklaşımda oy verme davranışı kolektif bir hareket olmaktan ziyade bireyin oy tercihine ve karar alma mekanizmasına odaklanmaktadır (Lau ve Redlawsk, 2006: 182).

Rasyonel tercih yaklaşımı, zaman içerisinde ciddi eleştiriler almıştır (Bartels, 2000: 40). Buna göre seçmenlerin fayda-maliyet hesabına dayalı kararlar alması ve bu kararı ciddi bir bilgi akışıyla elde etmesi çok da mümkün görünmemektedir. Uygulamada çoğu seçmenin seçimde hangi partinin ne vaat ettiği ya da ülkedeki ekonomik durum hakkında tam bir bilgi sahibi olmadığı görülmektedir.

2.3. Sosyo-Psikolojik Yaklaşım (Michigan Okulu)

Sosyo-psikolojik yaklaşım seçmen davranışlarını bireyin sosyal kimliği ve psikolojik bağlılıkları üzerinden açıklamaya çalışan sosyolojik ve psikolojik yaklaşımların sentezlendiği bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda, seçmenlerin oy kullanma davranışlarını sınıf, din, eğitim, etnisite vb. değişkenlerin belirlediği sosyal bir çevrede, bireylerle etkileşim halinde

geliştirdikleri, bu gelişen zihinsel yapı sayesinde parti kimliği, lider algısı, aday imajını oluşturdukları iddia edilmektedir. 1960'lı yıllarda Michigan Üniversitesi Ulusal Seçim Araştırmaları Merkezi'nden Campbell ve arkadaşlarından (1960) oluşan bir grup araştırmacı tarafından yazılan "Amerikan Seçmeni" adlı eser sosyo-psikolojik yaklaşımın fikri temelini oluşturmuştur. Bu nedenle, bu yaklaşım kimi yerde "Michigan Modeli" olarak da adlandırılmaktadır (Akgün, 1999: 62-74). Sosyo-psikolojik yaklaşım bir siyasi partiye olan yakınlığın oy verme davranışını etkilediğini öne sürmektedir (Levine, 2005: 53-71).

Bu yaklaşımın temelinde iki önemli kavram yer almaktadır. Bunlardan ilki, parti kimliğidir. Parti kimliği, seçmenlerin bir partiye duyduğu psikolojik bağlılığın, bireylerin siyasal tutumlarını ve davranışlarını yönlendiren kalıcı bir aidiyet olduğunu belirtmektedir. Bu bağlılık ise, bireylerin siyasal olaylara ve aktörlere dair algılarını filtreleyen temel bir çerçeve oluşturmaktadır. Parti kimliği, bireylerin bilinçli düşüncelerinin dışında duygusal bir aidiyet olarak şekillenmektedir (Campbell vd., 1960: 120-144). Bu yaklaşımında bir diğer temel kavramı politik sosyalizasyondur. Buna göre, bireylerin erken yaşlarda ailelerinden, çevrelerinden ve eğitim sürecinde aldıkları etkileşimlerden hareket ederek politik bir kimlik oluşturmaktadır. Bu sosyalizasyon süreci, kişilerin parti kimliklerini kazanmasında önemli bir rol oynar ve bireyin uzun dönemli siyasal tutumlarını biçimlendirmektedir (Çelik Bozkaya, 2025a: 45).

Bu yaklaşım seçmenin oy verme davranışının temelinde duygularının olduğunu savunmaktadır. Bu duygular adaylara ve partilere yönelik sempati veya antipati olarak ortaya çıkmaktadır (Marcus vd., 2000: 9). Birçok seçmen oy verdiği parti ile arasında bir sevgi bağı oluşturmakta, belirli bir parti kimliğine sahip çıkmaktadır. Parti kimliğinin yanında siyasi parti-seçmen arasında oluşturulan bu psikolojik bağ hem bireyi siyasi partisiyle özdeşleştirmekte hem de seçmeni bir partizan haline getirmektedir (Kalender, 2005: 45).

3. Literatür Taraması

Göç ve göçün seçmen davranışları üzerindeki etkileri konusunda literatüre genel olarak bakıldığında her ülkenin kendi dinamikleri içerisinde farklılaştığı görülmektedir. ABD'de göçmenlerin genel olarak daha yüksek vasıflı kişiler olması nedeniyle, göçün net etkisinin Cumhuriyetçi Parti aleyhine olduğunu belirlenirken; Avrupa'ya gelen göçmenlerin daha çok düşük vasıflı kişiler olması nedeniyle göç hareketlerinin sağ (popülist) partiler lehine sonuçlar doğurduğu görülmektedir (Card vd., 2012).

ABD'de 1990-2016 arası dönemi kapsayan bir çalışmanın sonuçlarına göre, göçmenlerin yetenek düzeyleri seçmen davranışları üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir.

Yüksek vasıflı (en az lise mezunu) göçmenlerin bulunduğu bölgelerde Cumhuriyetçi Parti'nin oy oranının düştüğü; buna karşın düşük vasıflı (lise mezunu olmayan) göçmenlerin yoğunlaştığı bölgelerde bu partinin oy oranının yükseldiği tespit edilmiştir (Scheve ve Slaughter, 2001). ABD'de yapılan bir başka çalışmada da aynı sonuçlara ulaşılmıştır. Düşük vasıflı göçmenlerin kamu hizmetleri üzerindeki olası baskısı, vergilerin artacağı endişesi ya da toplumsal güvenlik algısının zedelenmesi gibi unsurlar, muhafazakâr eğilimli seçmenleri daha sert göç karşıtı politikalar benimseyen partilere yöneltebilmektedir (Hanson vd., 2007). Bu bağlamda, göç olgusunun siyasal etkisi yalnızca nicel değil, aynı zamanda algısal bir meseledir.

Avrupa ülkelerinde sol partilere yakın seçmenler göçmenlerin ülkeye katkı sunabileceğine inanmakta, ülkenin geleceği ve kültürü bakımından bu insanların bir tehdit oluşturmadığını düşünmekteyken aşırı sağ partilere oy veren seçmenler kendilerini güvende hissetmemekte, ülkeyi yönetenlerin göçe izin vererek ülkeyi bir tehditle yüz yüze bıraktıklarını düşünmektedir (Malloy vd., 2022: 1838-1841). Benhabib (1996), demokratik sistemlerde yerli halkın, göçmenlerin iş gücü piyasasında kendilerine rakip olup olmadıklarına göre göç konusunda karar verdiklerini öne sürmektedir. Özellikle düşük vasıflı göçmenlerin, doğrudan düşük vasıflı yerli çalışanların iş olanaklarını etkileyerek olumsuz algı yarattığı görülmektedir.

İtalya'da göçmen yoğunluğunun artmasının sağ partilere olan desteği artırdığı gözlenmiştir. Yine İtalya'da yapılan bir çalışmaya göre, göçmenlerin daha fazla yerleştiği kentlerde seçmenlerin göçmen karşıtı sağ partilere daha fazla oy verdiği tespit edilmiştir. Ancak seçmenlerin oy verme davranışlarında kent büyüklüğü, işgücü piyasasında yaşanan rekabet, kamu hizmetlerine erişim vb. faktörlerde etkili olmaktadır (Barone vd., 2016: 7-11). Halla ve arkadaşları tarafından Avusturya'da yapılan bir çalışmaya göre, yabancı uyruklu nüfusun yoğun olduğu mahallelerde aşırı sağ partilerin oy oranlarının anlamlı bir şekilde arttığı tespit edilmiştir (Halla vd., 2017). Otto ve Steinhardt (2014), Almanya'da benzer sonuçlara ulaşmış, yabancı nüfus oranının artışıyla birlikte Yeşiller Partisi gibi göç yanlısı partilerin oylarında düşüş yaşandığını tespit etmiştir.

2015 yılında yaşanan göç krizinin Macaristan'da seçmenin daha radikal partilere yönelmesine neden olduğu tespit edilmiştir. Özellikle krizin ilk döneminde seçmenlerin oy verme davranışı belirgin olarak değişmiş, yaşanan endişe oy verme davranışında belirleyici hale gelmiştir (Gessler vd., 2022: 1828-1832). İsveç'in aşırı sağ partisi İsveç Demokratları Partisi (Sverigedemokraterna) 2010 yılında küçük bir partiyken 2018 yılındaki seçimlerde %17,5 oy alarak ülkenin en büyük üçüncü siyasi partisi haline gelmiştir. Göç, aşırı sağ oyların artışında belirleyici nitelikte

olup, göçün neden olduğu belirsizlik ve tehdit algısı seçmen üzerinde ciddi bir etki yaratmaktadır (Enos, 2023: 955-959).

Danimarka'da, 1989-2001 yılları arasında yerel seçimler üzerine yapılan bir çalışmada, Batılı olmayan göçmenlerin yoğunlaştığı belediyelerde seçmenlerin göçmen karşıtı Danimarka Halk Partisine (Danish People's Party) oy verdiği, merkez sağ partilerin göç nedeniyle oy kaybettiği ve iktidarda olmayan ama göçe destek veren partilerin ise oy kaybı yaşamadığını tespit edilmiştir (Gerdes ve Wadensjö, 2008: 23). 1998-2008 arası dönemde İspanyol seçimleri üzerine yapılan bir incelemede, göçmenlerin niteliğinin seçmenlerin oy verme davranışı üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre İspanya'ya gelen Latin göçmenlerin merkez partilere verilen oylarda bir değişikliğe neden olmadığı; ancak özellikle son dönemde yaygınlık kazanan Ortadoğu kökenli göçmenlerin artışının daha radikal partilerin oyunu artırdığı görülmüştür (Mendez ve Cutillas, 2014: 161-169).

2016 seçimleri üzerinden Almanya'da yapılan bir araştırmaya göre, aşırı sağ parti olan AfD'nin (Alternative fuer Deutschland) oy artışında büyük oranda göç etkili olmuştur. Ancak AfD oyları kümelenmiş durumda olup ülke genelinde yayılmış değildir. İşsizliğin yaygın olduğu, evli çiftlerinin oranının yüksek olduğu, eğitim seviyesinin düşük, yaş ortalamasının düşük olduğu seçmenlerin bulunduğu yerlerde AfD'nin oyu daha yüksektir (Jasny ve Becker, 2020: 17-19). 2007-2016 yılları arasında on iki Avrupa ülkesinde yapılan ulusal seçimlerin sonuçları üzerinden yapılan bir araştırmaya göre, göçün seçimler üzerinde ciddi etkileri bulunmaktadır. Özellikle yüksek vasıflı göçün arttığı dönemlerde seçmenlerde refah devleti beklentisi artarken iltica başvurularının ya da vasıfsız göçmenlerin arttığı dönemlerde refah devleti beklentisi azalmakta, merkez sol/sağ partilere verilen oy azalmaktadır (Moriconi vd., 2019: 17).

Diğer taraftan, "göç" her zaman aşırı sağ partilerin oy artışına neden olmamaktadır. Norveç'te, Avrupa'nın en eski sağ partilerinden birisi olan ve göçmen karşıtlığıyla bilenen İlerleme Partisi'nin (Progress Party) aldığı oylar üzerinden 1977-2011 yıllarını kapsayan bir analizde göçmen sayısındaki artışın her zaman oy artışı anlamına gelmediği görülmektedir. Göçün yoğunlaştığı dönemlerde seçmenler aşırı sağ partiye yöneldiği, ancak bu eğilimin uzun vadede sürmediği görülmüştür (Sorensen, 2016: 6-9). 2005-2018 arası dönemde, yirmi sekiz Avrupa Birliği (AB) ülkesini ele alan ve 400 siyasi partiye ait ulusal ve Avrupa Parlamentosu seçimlerinin incelendiği bir çalışmaya göre, ele alınan ülkelerde göçmen nüfusunda çok ciddi bir değişimin yaşanmadığı ülkelerde partiler arası oy dağılımında kayma oranları düşük kalırken göçmenlerin yoğun olarak yerleştiği ülkelerde aşırı sağ partilere yönelik, ülkeden ülkeye ciddi oransal farklılıklar olmakla birlikte, bir kaymanın olduğu görülmektedir (Grumstrup vd., 2021: 25-30).

1994-2001 arası dönemde Hollanda, Danimarka ve Almanya'daki seçimleri ele alan bir çalışmada, artan göç baskısı, aşırı sağın halk üzerindeki göçmen karşıtı tutumu ve ulusal haklar konusundaki gerileme korkusu merkez sağ ve sol partilerde oy kaybına neden olmaktadır (Abou-Chadi ve Helbling, 2018: 698-700). Yirmi dört AB ülkesinde farklı tarihlerde yapılan seçimleri ele alan çalışmanın sonuçlarına göre, iktidarda yer almayan merkez sağ partilerin bulunduğu ülkelerde bu partilerin göç karşıtı söylemleri sayesinde aşırı sağ partilerle daha rahat rekabet ettikleri; merkez sağ partilerin iktidarda bulunduğu ülkelerde ise, bu partilerin göçmen karşıtı tutumlarının işe yaramadığı, seçimlerde aşırı sağ partilerin daha başarılı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca aşırı sağ partilerin ekonomik kriz dönemlerinde seçimlerde daha başarılı olduğu ve merkez sağ partilerin aşırı sağ partiler nedeniyle daha fazla göç karşıtı hale geldiği görülmüştür (Downes ve Loveless, 2018: 153-156).

Artan ekonomik sorunlar, işsizlik, refah devletindeki çözümler, AB genişleme sürecinin neden olduğu mali ve siyasi yük ile neo-liberal politikalar vb. etkenlerin sonucunda, özellikle 1990'lı yıllardan itibaren, AB'de "göç" ilerlemenin önünde bir engel ve toplumsal bir yük olarak algılanmaktadır. Artık göçmenler küçülen pastanın yeni ortakları olarak görülmektedir. Başka bir deyişle, artan düzensiz göç ve toplumsal ön yargılar bir araya gelince "göç" ekonomik ve sosyal bir sorun olarak görülmekte, bir güvenlik riski olarak algılanmaktadır (Kaya, 2016).

Avrupa'da seçim kazanmanın yolu göçe yönelik sert önlemler almaktan geçmektedir. Aşırı sağ ve popülist partilerin baskısı merkezde yer alan partileri göçmen politikalarında daha sert önlemler almaya itmekte, artan baskı göç konusunda doğru bir toplumsal algı ve kamu politikalarının oluşturulmasını zorlaştırmaktadır (Ulltan, 2016). Aşırı sağ partiler kimi ülkelerde göçmen krizi sayesinde aşırı büyürken aynı krizin olduğu başka Avrupa ülkelerinde oy artışı beklenen kadar olmamaktadır. Göçmenlerin eğitim ve mesleki seviyesi, geldiği ülke, seçimin yerel ya da genel olması, ülkede ekonomik krizin olup olmaması, kentteki göçün yoğunluğu, uyum sürecinde göçmenlerin başarısı vb. onlarca etken seçmenin oy verme davranışında rol oynamaktadır (Cerruti ve Robbiano, 2024: 535-550).

AB ülkelerinde aşırı sağ partiler siyasal kutuplaştırma, ayrıştırma, abartılı tepki gösterme vb. kalıp davranış biçimleri çokça kullanmakta ve bu sayede seçmen üzerinde ciddi bir manipülasyon yaratmaktadırlar. Aşırı sağ partiler sıklıkla seçmeni ulusal kimliğin ve kültürün yitirileceği korkusuyla karşı karşıya bırakmaktadır (Atikkan, 2014; Batur, 2019; Abou-Chadi ve Helbling, 2018). Ancak bu manipülasyonun oya dönüşmesi, ülkenin ekonomik durumu, toplumun göçe yönelik algısı, göçmenlerin niteliği ve geldiği ülke, merkez sağ/sol partilerin genel durumu vb. çok sayıda değişkene

göre değişmektedir (Immerzeel, 2015: 59-60; Moriconi vd., 2019: 11). "Küreselleşmenin kaybedenleri" denilen Avrupalı yeni sağ seçmenler daha çok erkek seçmenlerden oluşmakta olup, nispeten daha az eğitilmiş, ekonomik sınıf olarak alt ve orta düzeye mensup, serbest piyasanın katı rekabeti sonucu ya işini kaybeden ya da bu korkuyu yaşayan kimselerden oluşmaktadır (Mendez ve Cutillas, 2014; Malloy vd., 2022; Boyraz, 2022; Immerzeel, 2015; Cerruti ve Robbiano, 2024). Türkiye özelinde literatürde bakıldığında çok az çalışma Suriyeli sığınmacı göçünün seçmen davranışlarına olan etkisini doğrudan konu edinmektedir. Literatürdeki çalışmaların bir bölümü Suriyeli göçü karşısında siyasi partilerin tutumlarını araştırırken (Ceylan ve Uslu, 2019; Bahçıvan, 2024; Yolcu, 2018; Kimya, 2022; Deniz ve Kargın, 2023), bir bölümü göçün siyasal iklime nasıl etki ettiğini (Akman, 2022; Bayram, 2020; Börklüoğlu ve Şahin, 2024; Pınarbaşı, 2023), bir bölümü de Suriyelilerin Türk siyasal hayatına katılımını incelemektedir (Şimdi, 2019; Armutcu ve Mavi, 2023).

Suriyeli göçünün seçmen davranışları üzerindeki etkisini araştıran Elçi'nin (2022) çalışması, Suriyeli göçmenlere yönelik olumsuz tutumların artmasının Zafer Partisi ve İyi Parti'ye oy verme olasılığını artırdığını; buna karşın Adalet ve Kalkınma Partisi'ne (AKP) oy verme ihtimalini azalttığını ortaya koymuştur. Türkiye'de yapılan bir başka çalışmada, Suriyeli sığınmacı göçünün iktidarda bulunan AKP oylarında çok az düşüşe neden olduğu, bu düşüşün ülke genelinde yaygınlık kazanmadığı belirlenmiştir. Daha az gelişmiş, Kürtlerin çoğunlukta yaşadığı ama daha fazla Suriyeli göçüne maruz kalan Güneydoğu'da AKP oyları çok az düşerken; ülkenin daha gelişmiş bölgelerinde AKP daha fazla oy kaybı yaşamıştır. 2011'den 2018'e kadar geçen sürede AKP bakımından %10 civarında bir oy kaybı yaşanmıştır (Usta, 2022: 239-245). 2002-2023 arasında yapılan genel seçimlerin esas alındığı bir analize göre, AKP, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) oyları üzerinde Suriyeli sığınmacıların belirgin bir etkisi yoktur. Ancak kimi Orta Anadolu kentlerinde AKP oylarında küçük bir düşme görüldüğü, bu düşüşün Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) oylarını artırdığı tespit edilmiştir (Erbay ve Usta, 2025: 644-648). 2015 yılında yapılan genel seçimleri analiz eden bir çalışmada da benzer sonuçları ulaşılmıştır. Türkiye'de Suriyeli sığınmacıların yoğunlukta olduğu kentlerde MHP'nin oylarının arttığı ama Türkiye genelinde iktidar partisi olan AKP'nin oylarında belirgin bir düşüşün görülmediği tespit edilmiştir (Karacuka, 2019: 2946-2948).

Türkiye'de yapılan bir başka çalışmada, iktidar partisi AKP tarafından hep gündemde tutulan "Ensar-muhacir" söyleminin Suriyeli sığınmacıların kabul sürecinde ciddi bir etkisinin olduğu ve bu etkinin seçmenlerde tepki oylarını engellediği belirlenmiştir (Fisunoğlu ve Sert, 2019: 302).

Benzer sonuca ulaşılan bir başka araştırmaya göre, göçmen karşıtı bir parti olan Zafer Partisi'nin katıldığı seçimlerde oy oranının düşük kalmasının nedenleri arasında "Ensar-muhacir" söyleminin etkisi bulunmaktadır. Türk siyasal yaşamında milli değerler baskın olmakla birlikte, Zafer Partisi'nin Suriyelilere yönelik ayrıştırıcı dilinin toplumda tepki gördüğü tespit edilmiştir (Gerim, 2025: 192-194). Öncelikle AKP seçmen tabanı Suriyeli göçünün ülke bakımından bir "tehdit" olduğu, "kimi sorunların kaynağı olduğu" iddialarına karşı en mesafeli seçmen kitlesini oluşturmaktadır. Durum böyle olunca AKP yerine göç karşıtı bir partiye oy kayması da gerçekleşmemektedir. Göç karşıtı partilerin Suriyeliler konusunda gerçekçi bir alternatif yol ortaya koyamaması Türkiye'deki derin siyasal ayrışma ve ulusal medyanın hükümete yakın söylemi seçmenin karar değiştirmesini zorlaştırmaktadır (Altındağ ve Kaushal, 2021: 169-175).

Eskişehir örneği üzerinden gerçekleştirdikleri araştırma, Suriyeli göçmenlerin yerel halk üzerindeki algısının demografik farklılıklara bağlı olarak değiştiğini göstermektedir. Araştırmaya göre, özellikle yaş, eğitim düzeyi ve gelir seviyesi gibi demografik faktörler seçmenlerin göç politikalarına yönelik bakışlarını şekillendirmektedir. Düşük gelirli ve düşük eğitim seviyesine sahip gruplar arasında göç karşıtlığının daha belirgin olduğu gözlemlenmiştir (Göç ve İzci, 2022). Yapılan bir başka çalışmada, dindar seçmenlerde göç karşıtlığı en düşük seviyede iken, kendini sol kimlikle tanımlayan seçmenlerde göç karşıtlığı daha yüksektir. Suriyeli sığınmacılara yönelik bakış açısı meslek gruplarına göre büyük farklılık göstermektedir. Suriyeli göçmenlere en fazla karşı olanlar işsizler iken en az rahatsız olanlar işyeri sahipleridir (Bozkurt ve Gülerce, 2024: 72-78).

4. Suriyeli Sığınmacı Göçü ve Etkileri

Suriye'de iç savaşın başlamasıyla birlikte Türkiye'ye yönelik ciddi bir göç dalgası başlamıştır. 2012 yılında Suriyelilerin sayısı sadece 14.237 iken bu sayı 2015 yılında 2,5 milyona yükselmiştir. 2021 yılında Türkiye'deki Suriyeli sayısı en yüksek rakam olan 3,7 milyona ulaşmıştır. Bu yıldan sonra Suriyeli sayısında nispeten bir gerileme yaşanmış olup halihazırda 15.02.2026 itibarıyla Türkiye'de yaşayan Suriyeli sığınmacı sayısı 2 milyon 324 bine bine gerilemiştir. Önceleri ensar-muhacir kardeşliği söylemiyle toplumda meşrulaştırılan Suriyeli göçüne yönelik toplumda büyük bir sempati oluşmuştur. Ancak Suriye'de istikrarsızlığın devam etmesi, sığınmacıların kentsel alanda kontrolsüz dağılımı, Türkiye'de yaşanan terör eylemleri, ülkede özellikle son üç yılda yaşanan ekonomik kriz Türk toplumundaki bu sempatinin azalmasına neden olmuştur. Üstelik toplumda yaratılan beklentinin aksine Suriyeli sığınmacı göçünde ciddi

bir geri dönüş şu ana kadar söz konusu değildir. Her şeyden önce Suriye'de durum hala belirsizliğini korumaktadır.

Suriyeli sığınmacı göçünün ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel çok ciddi sonuçları yaşanmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın, 2021-2022 eğitim-öğretim yılı verilerine göre, okullaşma oranı ilköğretim düzeyinde %75,1 iken, bu oran ortaokulda %80 ve lise düzeyinde %42,6'dır. Suriyelilerin %35'i (393 bin çocuk) eğitime devam etmemektedir (MEB, 2022). Okula gitmeyen gençlerin ileride ne olacağı belli değildir. Bu durum Türkiye açısından çok ciddi riskler barındırmaktadır.

Çalışma hakkının, bir insan hakkı olmasına karşın, Türkiye'de çalışma izni alarak çalışan Suriyeli sığınmacı sayısı çok sınırlıdır. Çalışan Suriyeli sığınmacıların tamamına yakını kayıt dışı olarak çalışmaktadır. Hatta bugüne kadar Türkiye'de devlet nezdinde Suriyelilerin bir sorun olarak görülmemesinin ardında "kayıt dışı ekonomi"nin olduğunu söylemek abartı olmayacaktır. Yapılan bir araştırmaya göre, çalışan her on Suriyeliden dokuzu kayıt dışı olarak istihdam edilmektedir. Kayıt dışı çalışan Suriyelilerin %28,3'ü düzensiz, günlük işlerde ve iş buldukça çalışmaktadır (TEPAV, 2021: 28). Uluslararası Çalışma Örgütü verilerine göre, Suriyelilerin %97'si kayıt dışı olarak çalışmaktadır (ILO, 2023). 2020 yılında gerçekleştirilen bir başka çalışmada Suriyelilerin %78,8'inin maaşını eksik aldığı, %36,2'sinin ise maaşını zamanında alamadığı ortaya konmuştur (Sunata, 2020: 39-43). Adıyaman'da yapılan araştırmada Suriyeli sığınmacıların %82,3'ünün sigortasız çalıştığı, %74,6'sının ise Türk çalışanlara kıyasla daha düşük ücret aldığı belirlenmiştir (Öztürk ve Timuçin, 2021: 235).

Suriyeli sığınmacıların kentlerde belli alanlarda yoğunlaşmaya başladıkları ve bu yoğunluğun ileride bir gettolaşmaya dönüşeceği gözlenmektedir. İstanbul'da Sultanbeyli, Fatih ve Sultangazi ilçelerinin belirli mahallelerinde Suriyelilerin kümelendiği görülmüştür (Kavas vd., 2019: 87). Ankara'daki Suriyelilerin çoğunluğu Altındağ ilçesine bağlı Örnek ve Önder Mahallesi'nde yaşamaktadır. Hatta bu mahallelere halk arasında "Suriyeli mahalleleri" denilmektedir (Üçer vd., 2018: 620). Malatya'daki Suriyelilerin çoğunluğu Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinde ikamet etmektedir (Tapan, 2019: 105-106). Bu gettolaşma eğilimi bir "toplumsal ayrışma" işaretidir.

Türkiye genelinde yapılan bir araştırmaya göre, Türklerin %64,2'si Suriyelilerin Türk toplumunun kimliğini bozacağını, %67,1'i ise Suriyelilerin Türkiye'nin sosyo-kültürel yapısına zarar vereceğini düşünmektedir (Erdoğan, 2022: 136). İzmir'de yapılan bir başka çalışmaya göre, katılımcıların %42,2'si Suriyelilerin Türkiye'ye hiçbir katkısı olmadığını belirtmiştir (Yılmaz ve Günay, 2022: 130). Şanlıurfa'da Suriyeli gençlerle yapılan bir çalışmanın sonucuna göre, Suriyeli gençlerin %69,3'ünün sıkça

görüştüğü, zaman geçirdiği bir Türk arkadaşı yoktur (Karasu, 2023: 279). Bu veriler uyum sürecinde aksamalar olduğunu bize göstermektedir.

Türkiye’de ciddi ekonomik ve sosyal etkiler doğurmasına rağmen Suriyeli sığınmacı göçünün siyasallaştığını söylemek pek de mümkün değildir. 2015, 2018 ve 2023 genel seçimlerinde siyasi partilerin seçim beyannameleri incelendiğinde ortak dileğin Suriyelilerin barışın gelmesiyle birlikte ülkelerine geri dönmeleri olduğu görülmektedir. Kimi farklılıklar olsa da siyasi partiler, AB ülkelerinde olduğu gibi, ötekileştirici bir dil kullanmaktan kaçınmıştır (Karasu, 2023; Ceylan ve Uslu, 2019; Bahçıvan, 2024). Göçmen karşıtlığı konusunda en net tavır koyan parti Zafer Partisi olmuştur ancak bu partinin etkisi de sınırlı kalmıştır.

5. Araştırmanın Yöntemi, Kapsamı ve Amacı

Çalışmanın amacı Suriyeli sığınmacı göçünün seçmen davranışları üzerinde nasıl bir etki doğurduğunu Şanlıurfa örneğinde incelemektir. Şanlıurfa gerek sınır kenti olması gerekse çok sayıda Suriyeliye ev sahipliği yapması bakımından akademik anlamda ayrı bir ilgiyi hak etmektedir. Halihazırda 215 bin Suriyelinin yaşadığı Şanlıurfa, 2012 yılından bu yana en çok Suriyelinin kaldığı on kent içinde yerini korumaktadır.

Suriyeli sığınmacı göçünün seçmen davranışları üzerindeki etkisini anlamak amacıyla yaptığımız çalışmada, göçün başladığı 2012 yılından beri yapılan Haziran 2015, Kasım 2015, 2018 ve 2023 Genel Seçimleri ile 2014, 2018 ve 2023 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri’ne ilişkin sonuçlar ele alınacaktır. Bu seçim sonuçları mahalle ölçeğinde incelenecektir. Farklı boyutları olsa da göçmenin yaşamının büyük bölümü ve göç sonrası toplumla uyum süreci mahalle ölçeğinde gerçekleşmektedir. Bu nedenle mahalle ölçeğinde yapılan karşılaştırmalı bir analiz bizim için daha anlaşılır sonuçlar verecektir. Şanlıurfalı seçmenlerin Suriyeli sığınmacılar ile günlük hayat içinde yaşadıkları mekansal karşılaşmalar, karşı tarafla iletişim kurulması, bir arada yaşamının getirdiği fırsat ve mecburiyetler ve bunlara gösterilen tepkiler oy verme davranışı üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir.

Seçim sonuçlarını analiz etmek amacıyla Şanlıurfa kent merkezinde yer alan on mahalle seçilmiştir. İkametgah adresine dayanan nüfus kayıt sistemi esas alınarak seçilen bu on mahallenin beşi Suriyelilerin yoğunlukta yaşadığı (Atatürk, Hayati Harrani, Eyüp Kent, Ahmet Yesevi, Cengiz Topel) mahalleler, diğer beş mahalle (Dede Osman, Akpınar, Beykapısı, Esentepe, Çankaya) Suriyelilerin nispeten daha az ikamet ettiği yerlerdir. İki farklı mahalle kümesinden elde edilen seçim sonuçları karşılaştırmalı veri analiz tekniği (comparative analysis) kullanılarak incelenecektir. Karşılaştırmalı veri analiz tekniği; iki veya

daha fazla birimi belirli kriterler doğrultusunda analiz ederek, benzerlik ve farklılıklara odaklanır (Neuman, 2020: 773). Bu yöntem, sosyal bilimlerde ölçme ve yeni kavramsallaştırmalara ulaşmak, alternatifler arasında en uygun olanı seçmek veya mevcut durumun etkili şekilde değerlendirilmesi amacıyla kullanılır (Aydın ve Hanağası, 2017: 66). Karşılaştırma, veri toplama, değerlendirme ve yorumlama aşamalarını içerir.

AKP ve MHP siyasi bir blok oluşturmakta ve Suriyeli sığınmacı göçüne her zaman destek olmakta, bu göçün getirdiği sıkıntıları dini kardeşliğin bir sorumluluğu olarak algılamaktadır. Buna karşın İYİ Parti, CHP karşı bir siyasi blok oluşturmakta ve Suriyeli göçüne karşı daha mesafeli yaklaşmaktadır. Kürt kökenli partiler bu konuda farklı bir yol izlemekte, göçü insan hakları üzerinden okurken, göçün getirdiği sorunları kabul etmektedir. Çalışmamız kapsamında incelenecek seçim sonuçları partilerin göçe olan bu farklı yaklaşımları üzerinden değerlendirilecektir. Seçim sonuçları analiz edilirken yalnızca Türkiye Büyük Millet Meclisi grubu bulunan siyasi partiler ele alınmıştır.

Şanlıurfa aşiret ve cemaate dayalı yerel dinamiklerinin belirleyici rolü özellikle yerel seçimleri fazlasıyla tutarsız ve manipülatif hale getirmektedir. 30 Mart 2014 yerel seçimlerinde %2,2 oy alan Saadet Partisi, 31 Mart 2019 seçimlerinde %36,3 oranında oy almıştır. Bu izahı zor oy artışının nedeni Sabahattin Cevheri’nin bu partiden aday olmasıdır. Benzer bir durum, 31 Mart 2024 yerel seçimlerinde de yaşanmıştır. 31 Mart 2019 yerel seçimlerinde hiçbir varlık gösteremeyen Yeniden Refah Partisi (YRP), 31 Mart 2024 yerel seçimlerinde %38,8 oy alarak, büyükşehir belediye başkanlığını kazanmıştır. Kasım Gürpınar’ın YRP’den aday olması bu sonucu doğurmuştur. Örneklerden anlaşılacağı üzere kişisel tasarrufların bu kadar etkin olduğu yerel seçim sonuçlarının göç konusunda bize fikir vermesi mümkün değildir. Bu nedenle yerel seçimler çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Seçim sonuçları Yüksek Seçim Kurulu (YSK) internet sitesinden temin edilmiştir. Yasa gereği kamuya açık olan seçim sonuçları için ayrıca bir izin alınmasına gerek duyulmamıştır.

6. Araştırma Bulguları

YSK internet sitesinden elde edilen verilerin analizine geçmeden önce veriler hakkında bir bilgilendirme yapılması gerekmektedir. Öncelikle YSK’den elde edilen veriler sandık ölçeğinde olup, mahalle ölçeğinde değildir. Her mahallede, o mahallenin nüfusuyla orantılı olarak farklı sayıda seçim sandığı bulunmaktadır. Örneğin Hayati Harrani Mahallesi’nde yirmi bir sandık bulunurken, Beykapısı Mahallesi’nde sadece iki sandık vardır. YSK’nin internette paylaştığı seçim sonuçlarında her sandıktaki toplam seçmen sayısı, geçersiz oy sayısı, boş oy sayısı yer almamakta,

yalnızca geçerli kabul edilen oy sayısı bulunmaktadır. Bu nedenle, tablolarda yer alan oy sayısı; mahalledeki tüm sandıkları içeren, Cumhurbaşkanı adayı ya da siyasi partiler için verilmiş ve geçerli kabul edilen oyların toplamıdır. Tablo 2’de yer alan yüzdeler dilimler Cumhurbaşkanlığı seçiminde her bir mahallede (o mahalledeki toplam sandıklardan) her bir aday için verilen geçerli oyların, toplam geçerli oy sayısına bölünmesiyle elde edilen yüzdelerdir. Yüzdeler bir tablonun yapılmış olması oy oranlarını daha iyi anlaşılır kılmak içindir.

2014, 2018 ve 2023 yılları Cumhurbaşkanlığı seçim sonuçlarını içeren Tablo 1’e genel olarak bakıldığında, gerek Suriyeli sığınmacıların daha fazla yaşadığı (Atatürk, Hayati Harrani, Eyüp Kent, Ahmet Yesevi, Cengiz Topel) mahalleler olsun gerekse nispeten daha az oldukları (Dede Osman, Akpınar, Beykapısı, Esentepe, Çankaya) mahalleler olsun hepsinde her seçim döneminde Recep Tayyip Erdoğan’ın belirgin bir oy üstünlüğü görülmektedir. On mahallenin hiçbirinde, hiçbir seçim döneminde diğer aday Recep Tayyip Erdoğan’dan daha fazla oy alabilmiş değildir. Altı adayın yarıştığı 2018 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde de durum aynıdır. Aday sayısının artmış olması Şanlıurfa ölçeğinde bir değişikliğe neden olmamış, seçilmiş mahallelerde Recep Tayyip Erdoğan’ın oy oranı açık ara önderliğini korumuştur. Recep Tayyip Erdoğan, Suriye iç savaşı başladığından beri Suriyeli göçünün insani bir kriz olduğunda ısrarcı olmuş ve bu göçü İslam tarihindeki ensar-muhacir kardeşliği söylemine oturtmuş bir liderdir. Bu haliyle Suriyeli sığınmacılar

nedeniyle seçmenin göstereceği kişisel bir tepkinin kendisine yöneltilmesi sürpriz olmayacaktır. Ancak her üç seçim döneminde de Recep Tayyip Erdoğan’ın aldığı oy oranındaki yükseklik dikkat çekicidir. Örneğin Almanya’da izlediği göç yanlısı politika nedeniyle Merkel’e gösterilen tepki oyları Recep Tayyip Erdoğan için pek geçerli değildir.

Tablo 2’de oyların yüzdeler haline bakıldığında kimi farklılık ve değişiklikler göze çarpmaktadır. 2014 seçimlerinde daha fazla Suriyelinin yaşadığı mahallelerde toplam geçerli oy içerisinde Recep Tayyip Erdoğan’ın aldığı oy oranı %78 iken, bu oran 2018 seçimlerinde %74,3’e, 2023 seçimlerinde ise %73,4’e düşmüştür. Daha az Suriyelinin yaşadığı mahallelerde aynı düşüş eğilimi daha belirgindir. Buna göre, 2014 seçimlerinde toplam geçerli oy içerisinde Recep Tayyip Erdoğan’ın aldığı oy oranı %73,6 iken, bu oran 2018 yılında %69’a, 2023 yılında %63,5’e düşmüştür. Her iki grupta da bir gerileme söz konusudur.

2014 yılı Cumhurbaşkanlığı seçim sonuçları ile 2018 yılı Cumhurbaşkanlığı seçim sonuçları karşılaştırıldığında, Recep Tayyip Erdoğan iki mahalle (Eyüp Kent, Akpınar) hariç oy yüzdesinde bir düşüş görülmektedir. 2018 yılı Cumhurbaşkanlığı seçim sonuçları ile 2023 yılı Cumhurbaşkanlığı seçim sonuçları karşılaştırıldığında ise, Recep Tayyip Erdoğan iki mahalle (Hayati Harrani, Eyüp Kent) hariç oy yüzdesinde bir düşüş görülmektedir. Recep Tayyip Erdoğan’ın oy oranında yaşanan bu düşüşün ne kadarının göç kaynaklı olduğunu söylemek ise verilerdeki sınırlılık nedeniyle mümkün değildir.

Tablo 1: Yıllar İtibariyle Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinde Seçilmiş Mahalleler Ölçeğinde Toplam Geçerli Oy Sayısı

Mahalleler	2014 Seçimi			2018 Seçimi						2023 Seçimi			
	Recep Tayyip Erdoğan	Selahattin Demirtaş	Ekmeladdin İhsanoğlu	Muharrem İnce	Meral Akşener	Recep Tayyip Erdoğan	Selahattin Demirtaş	Temel Karamollaoğlu	Doğu Perinçek	Recep Tayyip Erdoğan	Muharrem İnce	Kemal Kılıçdaroğlu	Sinan Oğan
Atatürk	1.029	151	110	137	10	942	104	15	5	642	2	227	18
Hayati Harrani	6.589	1.444	142	366	90	9.342	2.216	63	20	4.675	17	564	34
Eyüp Kent	1.420	537	38	107	30	2.068	632	18	-	3.517	14	928	59
Ahmet Yesevi	5.696	1.583	160	832	45	9.242	2.675	135	13	11.022	79	4.906	215
Cengiz Topel	1.358	169	204	249	53	1.341	144	33	1	1.117	1	467	38
Ara Toplam	16.092	3.884	654	1.691	228	22.935	5.771	264	39	20.973	113	7.092	364
Dede Osman	2.223	649	57	146	25	1.981	621	18	5	1.603	17	722	23
Akpınar	149	12	19	-	-	213	-	-	-	240	-	22	-
Beykapısı	446	36	41	39	5	354	23	5	1	262	-	60	8
Esentepe	1.870	460	391	506	97	2.147	502	59	2	1.793	5	1.269	88
Çankaya	2.336	498	349	645	89	2.943	553	80	6	3.005	19	1.623	105
Ara Toplam	7.024	1.655	857	1.336	216	7.638	1.699	162	14	6.903	41	3.696	224

Tablo 2: Yıllar İtibariyle Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinde Seçilmiş Mahalleler Ölçeğinde Toplam Geçerli Oyların Yüzdelerle Dağılımı

Mahalleler	2014 Seçimi (%)			2018 Seçimi (%)						2023 Seçimi (%)			
	Recep Tayyip Erdoğan	Selahattin Demirtaş	Ekmeleddin İhsanoğlu	Muharrem İnce	Meral Akşener	Recep Tayyip Erdoğan	Selahattin Demirtaş	Temel Karamollaoğlu	Doğu Perinçek	Recep Tayyip Erdoğan	Muharrem İnce	Kemal Kılıçdaroğlu	Siman Oğan
Atatürk	79,7	11,7	8,5	11,2	0,8	77,6	8,5	1,2	0,4	72,2	0,2	25,5	2
Hayati Harrani	80,5	17,6	1,7	3	0,7	77,2	18,3	0,5	0,1	88,3	0,3	10,6	0,6
Eyüp Kent	71,1	26,9	1,9	3,7	1	72,4	22,1	0,6	-	77,8	0,3	20,5	1,3
Ahmet Yesevi	76,5	21,2	2,1	6,4	0,3	71,4	20,6	1	0,1	67,9	0,4	30,2	1,3
Cengiz Topel	78,4	9,7	11,7	13,6	2,9	73,6	7,9	1,8	0,05	68,8	0,06	28,7	2,3
Ara Toplam	78	18,8	3,1	5,4	0,7	74,3	18,7	0,8	0,1	73,4	0,3	24,8	1,2
Dede Osman	75,8	22,1	1,9	5,2	0,8	70,8	22,2	0,6	0,1	67,7	0,7	30,5	0,9
Akpınar	82,7	6,6	10,5	-	-	100	-	-	-	91,6	-	8,4	-
Beykapısı	85,2	6,8	7,8	9,1	1,1	82,9	5,3	1,1	0,2	79,3	-	18,1	2,4
Esentepe	68,7	16,9	14,3	15,2	2,9	64,8	15,1	1,7	0,06	56,8	0,1	40,2	2,7
Çankaya	73,3	15,6	10,9	14,9	2	68,1	12,8	1,8	0,1	63,2	0,3	34,1	2,2
Ara Toplam	73,6	17,3	8,9	12	1,9	69	15,3	1,4	0,1	63,5	0,3	34	2,2

Tablo 2’de göze çarpan bir diğer önemli sonuç; üç seçim döneminde de daha fazla Suriyelinin yaşadığı mahallelerde Recep Tayyip Erdoğan’ın aldığı oyların oranının nispeten az Suriyelinin yaşadığı mahallelere göre daha yüksek olmasıdır. 2014 seçimlerinde daha fazla Suriyelinin yaşadığı mahallelerde Recep Tayyip Erdoğan’a verilen geçerli oyların tüm geçerli oylara oranı %78 iken, bu oran karşı grupta %73,6’dır. 2018 seçimlerinde daha fazla Suriyelinin yaşadığı mahallelerde Recep Tayyip Erdoğan’a verilen geçerli oyların tüm geçerli oylara oranı %74,3 iken, bu oran karşı grupta %69’dur. 2023 seçimlerinde daha fazla Suriyelinin yaşadığı mahallelerde Recep Tayyip Erdoğan’a verilen geçerli oyların tüm geçerli oylara oranı %73,4 iken, bu oran karşı grupta %63,5’tir. Başka bir deyişle, daha fazla sığınmacının bulunduğu mahallelerde Cumhurbaşkanı seçilen Recep Tayyip Erdoğan’ın oyları daha yüksektir. Oysaki daha fazla Suriyeliyle birlikte yaşayan seçmenin iktidara karşı daha mesafeli olması, tepki oyu kullanması beklenen bir durumdur. Ancak Şanlıurfa’da bu durumun tersi yaşanmaktadır.

Bu durumun bazı nedenleri olabilir. Öncelikle sayısı tam olarak tespit edilmemiş olmakla birlikte Suriyeli sığınmacıların bir bölümü Türk vatandaşlığına geçmiştir. Bu sayede artık yapılan seçimlerde oy verme hakkına sahiptir. Daha fazla Suriyelinin yaşadığı mahallelerde doğal olarak bu seçmenlerin daha fazla yaşadığı varsayımı yanlış olmayacaktır. Bu kimselerin kendisini iktidara yakın

hissetmesi, Recep Tayyip Erdoğan’a oy vermesi şaşılacak bir durum değildir. Daha fazla Suriyelinin yaşadığı mahallelerde Recep Tayyip Erdoğan’a daha fazla oy çıkmasının bir diğer nedeni, Suriyelilerin çoğunlukta olduğu mahallelerde bu durumun yerel halk için sağladığı ekonomik faydanın yüksek oluşudur. Bir mahallede daha fazla Suriyelinin yaşaması başta konut ve kira fiyatları olmak üzere her mal ve hizmetin fiyatının artması demektir. Yazık ki Suriyeli göçü sonrasında yerli halk ahır, kiler, ardiye, depo vb. oturulması mümkün olmayan yerleri Suriyelilere kiraya vermeye başlamıştır. Üstelik bu yerler için istenen kira bedeli yerli halktan talep edilenin çok üstündedir. Benzer bir durum, istihdam için de geçerlidir. Şanlıurfa’da kimsenin çalışmak istemediği sektörlerde Suriyeliler çalışmaktadır. Suriyelilerin neredeyse tamamına yakını kayıt dışı ve sigortasız olarak, yerli halkın aldığı ücretlerin çok altında bir ücrete çalışmaktadır. Tüm bu ekonomik kazanımlar! Şanlıurfalıların Suriyelilerden pek fazla şikâyet etmemesi sonucunu doğurmuş olabilir.

Tablo 3’te 2015 yılından beri yapılan genel seçim sonuçları üzerinden siyasi partilere yönelik bir analiz yer almaktadır. Tablo 3’e genel olarak bakıldığında, ilk göze çarpan nokta AKP’nin açık üstünlüğüdür. Suriyelilerin az ya da çok yaşadığı mahalle fark etmeksizin, AKP seçim dönemlerinin tümünde her mahallede birinci parti olarak çıkmıştır. Neredeyse tek bir parti seçimlere girmiş gibi görünen bu başarının ayrı bir araştırma konusu yapılması gereklidir.

	Yıllar İtibarıyla Genel Seçimlerde Seçilmiş Mahalleler Öçeğinde Oy Dağılımı																	
	2015 Haziran				2015 Kasım				2018				2023					
	HDP	MHP	CHP	AKP	HDP	MHP	CHP	AKP	HDP	İYİ PARTİ	MHP	CHP	AKP	YEŞİL SOL	MHP	CHP	AKP	İYİ PARTİ
Atatürk	315	130	92	1.043	177	74	73	1.179	173	13	105	57	814	91	51	88	488	63
Hayati Harrani	3.144	342	186	6.239	2.575	128	58	10.845	2.509	16	911	117	7.777	397	940	115	2.860	76
Eyüp Kent	942	54	37	1.333	701	14	18	1.884	809	24	219	38	1.876	747	625	173	2.277	173
Ahmet Yesevi	3.469	100	143	5.720	2.229	50	156	7.866	3.321	161	505	354	8.134	3.787	331	919	8.325	934
Cengiz Topel	557	172	151	1.578	301	92	111	1.574	259	56	178	108	1.120	131	88	183	715	102
Dede Osman	1.220	43	54	1.784	786	27	34	2.387	746	35	113	69	1.736	564	60	135	1.265	135
Akpınar	12	9	8	153	10	1	1	162	0	0	4	0	209	5	17	13	215	1
Beykapısı	65	22	49	377	33	9	50	457	43	10	39	17	305	21	22	29	189	29
Esentepe	945	216	159	1.945	730	141	179	2.639	819	114	171	287	1.766	519	153	434	1.198	243
Çankaya	975	217	184	2.279	634	145	200	2.773	909	134	317	238	2.497	830	221	593	2.280	296

HDP: Halkların Demokratik Partisi, MHP: Milliyetçi Hareket Partisi, CHP: Cumhuriyet Halk Partisi, AKP: Adalet ve Kalkınma Partisi

2015 Haziran Genel Seçim Sonuçları ile 2015 Kasım Genel Seçim Sonuçları karşılaştırıldığında, AKP oylarının ciddi bir biçimde arttığı, buna karşılık Halkların Demokratik Partisi (HDP) oylarında belirgin bir düşüş olduğu görülmektedir. İki seçim dönemi esas alındığında, on mahallede HDP'nin oyları düşerken, AKP'nin oyları sadece bir mahallede (Cengiz Topel) düşmüştür. 2015 Kasım Genel Seçimleri ile 2018 Genel Seçim sonuçları karşılaştırıldığında, AKP oylarında bir düşüşün başladığı görülmektedir. Hala ciddi bir oy üstünlüğü olmakla birlikte AKP'nin oyları sekiz mahallede düşerken, yalnızca iki mahallede (Ahmet Yesevi, Akpınar) artmıştır. Bu düşüş eğilimi 2023 Genel Seçimlerinde de devam etmiştir. 2018 Genel Seçimlerine göre 2023 seçimlerinde AKP yedi mahallede oy kaybederken, üç mahallede (Eyüp Kent, Ahmet Yesevi, Akpınar) oy artışı yaşamıştır. Bu oy düşüşünde Suriyeli göçünün etkisini belirlemek güç olmakla birlikte, özellikle son dönemde artan ekonomik sorunların seçmen üzerinde AKP'ye karşı negatif bir etki yarattığı görülmektedir.

2018 Genel Seçim sonuçları ile 2023 Genel Seçim sonuçları karşılaştırıldığında, CHP'nin Hayati Harrani Mahallesi hariç geri kalan tüm mahallelerde oyunu arttırdığı görülmektedir. Benzer bir artış İYİ Parti için de geçerlidir. İYİ Parti Çankaya mahallesi hariç her mahallede oyunu artırmıştır. 2018 Genel Seçimlerine HDP adıyla giren Kürt kökenli partinin 2023 Genel Seçimlerinde Yeşil Sol İttifakı'na katıldığı görülmektedir. Bu seçimlerde Yeşil Sol İttifak istenen başarıyı gösterememiştir. 2023 seçimlerinde bu ittifakın oyu bir önceki seçimlere göre, sekiz mahallede azalırken, yalnızca iki mahallede (Ahmet Yesevi, Akpınar) artmıştır. 2023 Genel Seçim sonuçları—seçilmiş on mahallede birlikte değerlendirildiğinde—AKP hala tüm mahallelerde birinci parti iken, CHP'nin ve İYİ Parti'nin oylarını artırdığı, Yeşil Sol İttifakı'nın oylarının gerilediği, MHP'nin ise her daim belli bir oranda kaldığı görülmektedir.

Tablo 3'teki seçim sonuçlarına genel olarak bakıldığında, Suriyelilerin daha fazla yaşadığı ile daha az yaşadığı mahalleler arasında oy verme davranışı bakımından belirgin bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Birbirine çok yakın hareket eden on mahalle içinde farklılıkların belirgin olduğunu söylemek zordur. Farklı seçim dönemlerinde partilerin oy artışları ya da düşüşleri o mahallede yaşayan Suriyeliler bakımından ayrılmamaktadır. Göç yanlısı AKP-MHP oyları düşmekle birlikte halen çok yüksek iken; CHP-İYİ Parti gibi Suriyeli göçüne mesafeli olan partilerin oy sayısında belirgin bir artış görülmemektedir. Yalnızca artan ekonomik krizin etkisiyle 2023 Genel Seçimlerinde CHP'nin ve İYİ Parti'nin oylarında belirgin bir artış görülmektedir.

7. Tartışma ve Sonuç

Şanlıurfa'da seçim sonuçları üzerinden yapılan analizler, Suriyeli göçünün seçmen davranışları üzerinde belirleyici veya olumsuz bir etki yaratmadığını göstermektedir. Kentte çok sayıda Suriyelinin yaşamasına rağmen seçmen tercihlerinde anlamlı bir yön değişimi gözlemlenmemektedir. 2014, 2018 ve 2023 Cumhurbaşkanlığı seçim sonuçları incelendiğinde, Suriyeli nüfusun yoğun olduğu Atatürk, Hayati Harrani, Eyüp Kent, Ahmet Yesevi ve Cengiz Topel mahallelerinde Recep Tayyip Erdoğan'ın oy oranının; Suriyeli nüfusun görece düşük olduğu Dede Osman, Akpınar, Beykapısı, Esentepe ve Çankaya mahallelerine kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir.

Genel seçimlerde ise iktidar bloğunun (AKP-MHP) oylarında görece bir düşüş yaşanmakla birlikte, bu düşüş seçim sonuçlarını etkilemekten uzaktır. Göç konusunda daha katı bir tutum benimseyen CHP ve İYİ Parti'nin oy oranlarında belirgin bir artış ancak ülkede ekonomik krizin yoğun bir biçimde hissedildiği 2023 Genel Seçimlerinde gerçekleşmiştir. Bu bulgu, seçmenlerin ekonomik koşullar kötüleştiğinde hükümet performansını maliyet-fayda ekseninde değerlendirmeye yöneldiklerini düşündürmekte ve böylece rasyonel tercih yaklaşımının belirli koşullarda devreye girdiğini ortaya koymaktadır. Ancak ekonomik faktörlerin etkisi arttığında bile göçün seçmen davranışını tek başına yönlendiren temel bir değişken haline gelmediği görülmektedir.

Çalışmamızda elde ettiğimiz bu sonuçlar, Batı literatürü ile uyumsuzluk göstermektedir. Özellikle AB ülkelerinde yapılan araştırmalarda büyük ölçüde göçün seçmen davranışlarını olumsuz yönde etkilediği, göç yanlısı ya da göçmenlere kolaylık sağlayan siyasi partilerin oy oranlarında ciddi düşüşlerin yaşandığı görülmektedir. Çok kültürlü yaşamın bir hayat biçimi olarak benimsendiği Danimarka, Finlandiya, İsveç ve Norveç gibi ülkelerde bile göç karşıtı popülist sağ partilerin etkinliğinden bahsetmek mümkündür. Yazının "literatür taraması" bölümünde ayrıntılı olarak ifade edildiği gibi, ülkeden ülkeye farklılıklar olmakla birlikte, AB genişlemesi sırasında yaşanan Doğu Avrupalı göçü ve sonrasında yaşanan Suriyeli göçü Avrupa halklarında bir göç karşıtlığının doğmasına neden olmuştur. Batı ülkelerinde göç, seçmen davranışları üzerinde büyük ölçüde olumsuz bir algıya neden olmaktadır.

Türkiye'deki saha çalışmalarına bakıldığında—"literatür taraması" bölümünde ayrıntılı olarak ifade edildiği gibi—kimi çalışmalarda AKP oylarında küçük düşüşler yaşandığı ifade edilmiştir. Bu tespit bizim sonuçlarımız ile uyumludur. Şanlıurfa'da gerek Cumhurbaşkanlığı gerekse genel seçimlerde açık ara birinci parti olmasına karşın AKP oylarında bir azalma eğilimi görülmektedir. Bu azalma özellikle son genel seçimde olumsuz ekonomik şartların

da etkisiyle daha belirgindir. Türkçe literatürde ensar-muhacir söyleminin seçmenin göçü olumsuz algılanmasını önlediği tespiti genel kabul görmektedir. Bu tespit bizim çalışmamızın sonucuyla örtüşmektedir. Şanlıurfa gibi oldukça muhafazakar bir kentte seçmen kitlesi için dini kimliğin önemli bir referans olduğu bilinen bir gerçektir.

Farklı yıllarda gerçekleştirilen saha çalışmaları, Şanlıurfalıların Suriyeli göçüne ilişkin algılarının çoğunlukla olumsuz olduğunu ortaya koymaktadır. 2016 yılında yapılan bir saha araştırmasına göre, Şanlıurfalıların %45,9'u Suriyelilerin kente gelişinin kamu hizmetlerinde yavaşlamaya yol açtığını, %40,4'ü Suriyeli göçünün kentin ahlaki yapısını bozduğunu belirtmiş; ayrıca katılımcıların %41,9'u Suriyeliler ile yaşamaktan memnun olmadığını ifade etmiştir (Karasu, 2016: 1010). 2018 yılında gerçekleştirilen bir başka çalışmada ise Suriyeli göçü nedeniyle işsizliğin yaygınlaştığını düşünenlerin oranı %55,6'ya, ücretlerin düştüğünü belirtenlerin oranı %50,4'e ulaşmış; %20,9'u ise kentte dilencilik arttığını dile getirmiştir (Karasu, 2018: 341). Yerel halkın bu ölçüde kapsamlı ve süreklilik gösteren şikayetlerine karşın Suriyeli göçünün seçmen davranışları üzerinde belirgin bir etkisinin ortaya çıkmaması, Şanlıurfa örneğinde siyasi tercihin yalnızca algılanan göç etkileriyle şekillenmediğini göstermektedir.

Suriyeli göçünün Şanlıurfalı seçmenler üzerindeki etkisinin sınırlı kalmasında çeşitli toplumsal ve tarihsel etkenlerin rol oynadığı görülmektedir. Bu etkenlerden biri, Türk toplumunun tarih boyunca kendisine sığınan gruplara yönelik kapsayıcı ve koruyucu bir tutum sergilemiş olmasıdır. 1492'de İspanya'dan kaçan Yahudiler Osmanlı Devletince kabul edilmiş, Nazi zulmünden kaçan Yahudi kökenli bilim insanları Türkiye'ye sığınmış, Afgan iç savaşından kaçan 4.163 Özbek Türkü -2641 sayılı Kanunla-Türkiye'ye kabul edilmiş, 1988 Halepçe katliamından kaçan 50 bin Kürt yine Türkiye'ye sığınmıştır. Suriyeli sığınmacı göçü de bu tarihsel sürecin son halkasıdır. Bu bağlamda göç olgusu yerel halk tarafından olumsuz bir durum olarak algılanmamıştır. Bu tarihsel-kültürel arka plan, seçmen davranışının sosyolojik yaklaşım çerçevesinde açıklanabilirliğini güçlendirmektedir. Seçmenlerin siyasal yönelimleri, kısa dönemli hoşnutsuzluklardan ziyade uzun dönemli değerler, toplumsal hafıza, kimlik bağları ve yerel siyasal kültür tarafından yönlendirilmektedir.

Suriyeli sığınmacı göçünün seçmen davranışları üzerinde belirgin bir olumsuz etki yaratmamasının bir diğer nedeni, iktidar partisi AKP'nin ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın uzun yıllara yayılan göç yanlısı tutumudur. Suriyeli göçünün başladığı 2012 yılından itibaren hem Erdoğan hem de AKP'li yöneticiler bu göç hareketini istikrarlı biçimde savunmuş; söylemlerini İslam tarihinde yer alan "Ensar-muhacir" kardeşliği anlayışı üzerine inşa etmişlerdir.

Seçim sonuçlarında açıkça görüldüğü üzere, halk üzerinde yüksek düzeyde siyasal etkiye sahip olan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Suriyeli göçüne yönelik olumlu yaklaşımı, seçmenlerin göçe dair tutumlarının oy tercihine yansımaları sınırlandıran önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Erdoğan'ın Türkiye'nin uluslararası topluma örnek bir "misafirperverlik" sergilediğini sık sık vurgulaması, seçmen nezdinde güçlü bir liderlik algısı oluşturmakta ve bu durum seçmen davranışının sosyo-psikolojik yaklaşım ile açıklanan "lider aidiyeti" boyutuyla uyum göstermektedir. Liderle kurulan duygusal bağlılık, seçmenlerin göç konusundaki olumsuz düşüncelerine rağmen oy tercihinde istikrarı korumalarına katkı sağlamaktadır.

Suriyeli göçünün seçmenler üzerindeki etkisinin sınırlı kalmasının bir diğer nedeni, Suriyeli sığınmacıların büyük ölçüde kayıt dışı ekonomide istihdam ediliyor olmasıdır. Suriyelilerin kayıt dışı ekonomiye dahil oluşu, vatandaşlar arasında ekonomik rekabetten kaynaklanan gerilimi azaltarak göçün oy verme davranışı üzerindeki olumsuz etkisini sınırladığı anlaşılmaktadır. Rasyonel tercih yaklaşımı açısından bakıldığında, Suriyelilerin düşük ücretle, çoğu zaman sosyal güvenceden yoksun şekilde çalışması, yerel halkın ekonomik açıdan görece bir avantaj elde ettiği hissini güçlendirmekte ve bu nedenle göçün siyasi tercih üzerinde mobilize edici bir unsur haline gelmesini engellemektedir.

Şanlıurfa özelinde kentin özgün kültürel yapısının da Suriyelilere yönelik ciddi bir tepkinin ortaya çıkmasını engellediği görülmektedir. Şanlıurfa'da Türkler, Kürtler ve Araplardan oluşan üç farklı etnik köken yıllardır bir arada yaşamaktadır. Suriye iç savaşı sonrasında kente gelen Suriyelilerin bir kısmının akrabaları Şanlıurfa'da yaşamaktadır. Kent içinde zaman zaman sorunlar yaşanmış olsa da bu yerel dinamiklerin varlığı Suriyelilere karşı toplumsal ölçekte yoğun bir tepkinin oluşmasını engellemektedir. Bu durum seçmen davranışının sosyolojik yaklaşım çerçevesiyle doğrudan ilişkilidir. Sosyolojik yaklaşım, oy verme davranışının sosyal çevre, grup aidiyeti, yerel kültür ve toplumsal ilişkiler ağı tarafından şekillendiğini ileri sürmektedir.

Suriyeli sığınmacı göçünün Şanlıurfalı seçmenlerin oy verme davranışını nasıl etkilediği sorusunun cevabını aradığımız çalışmada yukarıda sıralanan nedenlerin seçmen üzerinde etkili olduğu, bunun sonucunda Suriyeli göçünün oy verme davranışı üzerinde olumsuz ya da olumlu bir etkisinin sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Seçmen davranışlarını açıklayan her üç kuramın da bu süreçte etkili olduğu, tek bir kuramdan hareketle elde edilen sonucun açıklanmasının mümkün olmadığı görülmektedir. Sosyo-psikolojik yaklaşımda olduğu gibi seçmen lidere ve partiye sadakat göstermekte, göç gibi sorun doğuran bir konuda daha olumlu bir tavır takınmaktadır. Benzer bir biçimde, sosyolojik kuramda

bahsedildiği gibi, seçmen içinde yaşadığı şartlar içinde karar vermekte, Şanlıurfa'nın çok kültürlü yapısı içinde, tarihi süreçte devam eden göçü olumsuz bir olgu olarak değerlendirmemektedir. Son olarak rant elde etme kaygısı ve ucuz işgücüne olan talep Suriyeli sığınmacılara karşı Şanlıurfalı seçmeni daha rasyonel davranmaya itmektedir.

Yazarlık Katkıları: Çalışma Konsepti/Tasarımı: Karasu, M. A., Çelik Bozkaya, G., Veri Toplama: Karasu, M. A., Çelik Bozkaya, G., Veri Analizi Yorumlama: Karasu, M. A., Çelik Bozkaya, G., Yazı Taslağı: Karasu, M. A., Çelik Bozkaya, G., İçeriğin Eleştirel İncelemesi: Karasu, M. A., Çelik Bozkaya, G., Son Onay ve Sorumluluk: Karasu, M. A., Çelik Bozkaya, G., Malzeme ve Teknik Destek: Karasu, M. A., Çelik Bozkaya, G., Süpervizyon: Karasu, M. A., Çelik Bozkaya, G.

Yapay Zeka Kullanım Beyanı: Bu makalenin hazırlanmasında herhangi bir yapay zeka aracı kullanılmamıştır.

Veri Paylaşım Beyanı: Veriler herkesin erişimine açık durumdadır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Kaynaklar

- Abou-Chadi, T. ve Helbling M. (2018). How immigration reforms affect voting behavior. *Political Studies*, 66(3), 687-717. <https://doi.org/10.1177/0032321717725485>
- Akgün, B. (1999). Türkiye'de seçmen davranışının ekonomi politik'i üzerine bir model denemesi. *Liberal Düşünce Dergisi*, 14(4), 62-74.
- Akgün, B. (2000). Türkiye'de seçmen davranışı: partizan tutumlar, ideoloji ve ekonomik faktörlerin oy vermeye etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 1(4), 75-92.
- Akgün, B. (2002). *Türkiye'de seçmen davranışı, partiler sistemi ve siyasal güven*. Nobel Yayınları.
- Akman, K. (2022). Suriyeli sığınmacıların siyasi rekabete etkileri ve 31 Mart 2019 mahalli idareler seçimleri: İstanbul Büyükşehir Belediyesi örneği. *Anadolu Üniversitesi İİBF Dergisi*, 23(1), 98-116. <https://doi.org/10.53443/anadoluibfd.1051207>
- Altındağ, O. ve Kaushal, N. (2021). Do refugees impact voting behavior in host country? Evidence from Syrian refugee inflows to Turkey. *Public Choice*, 186, 149-178. <https://doi.org/10.1007/s11127-019-00768-3>
- Mavi, A., and Armutcu, B. (2023). Social media and political marketing elements affecting the political participation behavior of voters: a field research on Syrian migrants. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 75, 177-193. <https://doi.org/10.51290/dpusbe.1152720>
- Atikkan, Z. (2014). *Avrupa benim Batı Avrupa'da aşırı sağın yükselişi*. Metis Yayınları.
- Aydın, K. ve Hanağası, B. U. (2017). Sosyoloji ve siyasal araştırmalarda karşılaştırmalı yöntem. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, 57-86.
- Bahçıvan, S. (2024). Türkiye'deki siyasi parti liderlerinin Suriyeli imgesi (2010-2023). *Politik Psikoloji Dergisi*, 4(2), 23-67. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14767580>
- Barone, G., D'Ignazio, A., de Blasio, G. ve Naticchioni, P. (2016). Mr. Rossi, Mr. Hu and politics: the role of immigration in shaping natives' voting behavior. *Journal of Public Economics*, 136, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2016.03.002>

- Bartels, L. M. (2000). Partisanship and voting behavior 1952-1996. *American Journal of Political Science*, 44(1), 35-50. <https://doi.org/10.2307/2669291>
- Batur, C. (2019). *Mülteci krizi ve Avrupa'da aşırı sağın yükselişi*. Nobel Yayıncılık.
- Bayram, P. (2020). Sosyal medyada Suriyeli mülteci krizine ilişkin konum alımlar: Türkiye'deki politik gençlik üzerinden bir analiz. *BAUNSOBED*, 23(44), 1213-1251. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.699018>
- Benhabib, J. (1996). On the political economy of immigration. *European Economic Review*, 40(9), 1737-1743. [https://doi.org/10.1016/0014-2921\(95\)00122-0](https://doi.org/10.1016/0014-2921(95)00122-0)
- Börklüoğlu, L. ve Şahin, A. U. (2024). Syrian asylum seekers as political factors and their effects on local politics. *Journal of Mehmet Akif Ersoy University Economics and Administrative Sciences Faculty*, 11(2), 679-699. <https://doi.org/10.30798/makuiibf.1410239>
- Boyras, H. (2022). *Avrupa'da göç, güvenlik ve aşırı sağ*. Lajand Yayınları.
- Bozkurt, V. ve Gülerce, H. (2024). Türkiye'de göçmen karşıtlığının psikososyal dinamikleri, politik ve toplumsal güven. H. Gülerce (Ed.), *Göç olgusunun toplumsal boyutları* (s. 63-83) içinde. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Campbell, A., Converse, P. E., Miller, W. E. ve Stokes, D. E. (1960). *The American voter*. John Wiley and Sons Yayıncılık.
- Card, D., Dustmann, C. ve Preston, I. (2012). Immigration, wages, and compositional amenities. *Journal of the European Economic Association*, 10(1), 78-119. <https://doi.org/10.1111/j.1542-4774.2011.01051.x>
- Çelik Bozkaya, G. (2025a). Seçmen davranışı kuramları bağlamında Türkiye'de oy tercihini belirleyen etmenler: 2015-2023 yılları arası genel seçimler üzerine bir değerlendirme Şanlıurfa örneği. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 20(3), 1401-1420. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.83792>
- Çelik Bozkaya, G. (2025b). *Belediye hizmetleri ve seçmen davranışı ilişkisi: Şanlıurfa ili örneği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cerruti, G. ve Robbiano, S. (2024). Presence of migrants and voting behavior in Europe: An overview of empirical literature. *Economia Internazionale*, 77(4), 515-554.
- Ceylan, A. ve Uslu, İ. (2019). 7 Haziran 2015 genel seçimlerinde partilerin uluslararası göç yaklaşımları üzerine karşılaştırmalı inceleme. *SSRJ*, 8(1), 97-114.
- Dalton, R. ve Klingemann, H. (2007). *The Oxford handbook of political behavior*. Oxford Üniversitesi Yayını.
- Deniz, T. ve Kargın, İ. (2023). Twitter'da göçmen-karşıtı söylemlerin yükselişi: Zafer Partisi örneği. *Göç Dergisi*, 10(2), 215-231.
- Downes, J. ve Loveless, M. (2018). Centre right and radical right party competition in Europe: Strategic emphasis on immigration, anti-incumbency, and economic crisis. *Electoral Studies*, 54, 148-158.
- Downs, A. (1957). *An economic theory of political action in democracy*, Journal of Political Economy. Şikago Üniversitesi Yayını.
- Elçi, E. (2022). Göçmenlere karşı tutumların parti tercihlerine etkisi: Türkiye örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Türkiye'nin Göç Siyaseti Özel Sayısı*, 21, 46-73.
- Enos, J. (2023). Politicized ethno-racial shock as group threat: "refugee crisis" immigration and anti-immigrant voting in Sweden. *Ethnic and Racial Studies*, 46(5), 944-965.
- Erbay, E. ve Usta, K. (2025). Prolonged guesthood: how Syrian refugees shaped Turkish politics? *Economics & Politics*, 37(2), 638-652.
- Erdoğan, M. (2022). *Suriyeliler barometresi*. MÜGAM Yayını.
- Fisunoğlu A. ve Sert, D. (2019). Refugees and elections: the effects of Syrians on voting behavior in Turkey. *International Migration*, 57(2), 298-312. <https://doi.org/10.1111/imig.12455>
- Gerdes, C. ve Wadensjö, E. (2008). *The impact of immigration on election outcomes in Danish municipalities*, IZA Discussion Papers. No. 3586, İşçi Çalışmaları Enstitüsü (IZA) Yayını.
- Gerim, G. (2025). Influence of anti-immigration attitudes on voter behavior and its limits: Turkish politics and the case of the Victory Party. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 13(1), 181-199. <https://doi.org/10.14782/marmarasbd.1574198>
- Gessler, T., Toth, G. ve Wachs, J. (2022). No country for asylum seekers? How short-term exposure to refugees influences attitudes and voting behavior in Hungary. *Political Behavior*, 44, 1813-1841. <https://doi.org/10.1007/s11109-021-09682-1>
- Göç, E. ve İzci, F. (2022). Suriyeli göçmenlerin seçmen tercihi üzerindeki etkisinin demografik özelliklere göre analizi: Eskişehir örneği. S. Adıgüzel (Ed.), *Sosyal Bilimlerde Güncel Araştırmalar* (s. 103-138) içinde. Bilge Yayınevi.
- Grumstrup, E., Todd, S., Jan, M. ve Marta, P. (2021). Immigration and voting patterns in the European Union: evidence from five case studies and cross-country analysis, IZA Discussion Papers, No. 14164, İşçi Çalışmaları Enstitüsü (IZA) Yayını.
- Halla, M., Wagner, A. F. ve Zweimüller, J. (2017). Immigration and voting for the far right. *Journal of the European Economic Association*, 15(6), 1341-1385.
- Hanson, G. H., Scheve, K. F. ve Slaughter, M. J. (2007). Public finance and individual preferences over globalization strategies. *Economics and Politics*, 19(1), 1-33. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0343.2007.00300.x>
- Harrop, M. ve Miller, W. L. (1987). *Elections and voters: a comparative introduction*. Macmillan Yayınları.
- ILO (2023). *Türkiye işgücü piyasasında geçici koruma sağlanan Suriyelilerin sosyal güvenlik durumu ve kayıtlı istihdama geçiş için öneriler*. Uluslararası Çalışma Örgütü Yayını.
- Immerzeel, T. (2015). *Voting for a change the democratic lure of populist radical right parties in voting behavior*. Utrecht Üniversitesi Yayını.
- Jasny, J. ve Becker, T. (2020). Refugees welcome, but not in my backyard? The impact of immigration on right-wing voting: Evidence from Germany. *Journal of Development and Migration*, 11(13), 1-20.
- Kalender, A. (2005). *Siyasal iletişim. Seçmenler ve ikna stratejileri*. Çizgi Kitabevi.
- Karacuka, M. (2019). Refugees and votes: the impact of refugee influx and internet on voting decisions. *Journal of Refugee Studies*, 34(3), 2933-2959. <https://doi.org/10.1093/jrs/fez072>
- Karasu, M. A. (2016). Şanlıurfa'da yaşayan Suriyeli sığınmacıların kentle uyum sorunu. *Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 21(3), 995-1014.
- Karasu, M. A. (2018). Suç korkusu, göç ve Suriyeli sığınmacılar: Şanlıurfa örneği. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 1(3), 332-347.
- Karasu, M. A. (2023). *Suriyeli gençlik araştırması*. Astana Yayınları.
- Kavas, A., Avşar, İ., Kadkoy, O. ve Bilgiç, E. (2019). *İstanbul'da Suriyeliler ve savaş sonrası Suriye gittoları*. TEPAV Yayınları.
- Kaya, A. (2016). *İslam, göç ve entegrasyon*. Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Key, V. O. (1966). *The responsible electorate: rationality in presidential voting 1936-1960*. Harvard Üniversitesi Yayını.
- Kimya, F. (2022). *Türk parti siyasetinde Suriyeli göçü*. Al Sharq Forum Yayını.

- Lau, R. ve Redlawsk, D. (2006). *How voters decide: Information processing in election campaigns*. Cambridge Üniversitesi Yayını.
- Levine, K. J. (2005). Voter decision making: The tensions of personal identity, personal ethics, personal benefits. *American Behavioral Scientist*, 49(1), 63-77. <https://doi.org/10.1177/0002764205279427>
- Lewis-Beck, M. S. ve Stegmaier, M. (2000). Economic determinants of electoral outcomes. *Annual Review of Political Science*, 3(1), 183-219. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.3.1.183>
- Malloy, B., Özkük, Z. ve Rosborough, J. (2022). The impact of immigration attitudes on voting preferences: Evidence from the European social survey. *Journal of International Migration and Integration*, 23, 1825-1853. <https://doi.org/10.1007/s12134-021-00913-2>
- Marcus, G. E., Neuman, W. R. ve MacKuen, M. (2000). *Affective intelligence and political judgment*. Şikago Üniversitesi Yayını.
- MEB (2022). *Göçmen ve yabancı öğrenci raporu, millî eğitim bakanlığı göç ve acil durumlarda eğitim daire başkanlığı yayını*. MEB Yayını.
- Mendez, I. ve Cutillas, I. (2014). Has immigration affected Spanish presidential elections results? *European Society for Population Economics*, 27(1), 135-171. <https://doi.org/10.1007/s00148-013-0471-y>
- Moriconi, S., Peri, G. ve Turati, R. (2019). Immigration and voting for redistribution: evidence from European elections. *Labour Economics*, 61, 1-17. <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2019.101765>
- Neuman, L. W. (2020). *Toplumsal araştırma yöntemleri nicel ve nitel yaklaşımlar*. Siyasal Kitabevi.
- Olson, M. (2009). *The logic of collective action*. Harvard Üniversitesi Yayını.
- Otto, A. H. ve Steinhardt, M. F. (2014). Immigration and election outcomes - Evidence from city districts in Hamburg. *Regional Science and Urban Economics*, 45, 67-79. <https://doi.org/10.1016/j.regsciurbeco.2014.01.004>
- Özdemir, Ç. (2021). Seçmen davranışının kuramlar, seçimler ve çeşitli araştırmalar üzerinden analizi. *İstanbul Rumeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 31-46.
- Öztürk, L. ve Timuçin, E. (2021). Emek piyasası ve ekonomik dışlanma: Adıyaman ilinde Suriyeli göçmenler örneği. *EKEV Akademi Dergisi*, 25(85), 227-246.
- Pınarbaşı, M. S. (2023). Türkiye’de milliyetçi siyasetçilerin Suriyeli sığınmacılara bakışlarının nefret söylemi bağlamında incelenmesi. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 1-29. <https://doi.org/10.54838/bilgisosyal.1244634>
- Popkin, S. L. (1991). *The reasoning voter: Communication and persuasion in presidential campaigns*. Şikago Üniversitesi Yayını.
- Scheve, K. F. ve Slaughter, M. J. (2001). Labor market competition and individual preferences over immigration policy. *Review of Economics and Statistics*, 83(1), 133-145. <https://doi.org/10.1162/003465301750160108>
- Şimdi, M. (2019). *Türkiye’deki Suriyeli göçmenlerin siyasal katılım davranışı: Mardin örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Simon, H. A. (1957). *Models of man: social and rational*. Wiley Yayınevi.
- Sorensen, R. (2016). After the immigration shock: the causal effect of immigration on electoral preferences. *Electoral Studies*, 44, 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.electstud.2016.06.009>
- Sunata, U. (2020). *Geçici koruma altındaki Suriyeli gençlerin geçim kaynaklarına erişimi araştırması*. Bahçeşehir Üniversitesi Göç ve Kent Çalışmaları Merkezi Yayını.
- Tajfel, H. ve Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin and S. Worchel (Eds.), *The social psychology of intergroup relations* (ss. 33-47). Brooks/Cole.
- Tapan, İ. (2019). *Suriyeli mültecilerin Malatya’da coğrafi dağılımı ve sosyo-ekonomik etkileri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TEPAV (2021). *İşgücü piyasasında Suriyeliler*. TEPAV Yayını.
- Üçer, Z., Özkazanç, S. ve Atılğan, Z. (2018). Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin kente uyumu: Ankara Siteler’de istihdama katılım. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 610-624. <https://doi.org/10.21733/ibad.435618>
- Ultan, M. (2016). *Avrupa Birliği’nde yasa dışı göçün önlenmesi*. Nobel Yayınları.
- Urul, A. K. (2017). *Belediye hizmetleri ve seçmen davranışı ilişkisi üzerine bir araştırma: Ankara Yenimahalle ve Altındağ ilçe belediyeleri örneği*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Usta, E. K. (2022). Effects of refugee inflow on the voting behavior of natives: Application of mobile phone data. *Cesifo Economic Studies*, 68(3), 219-252.
- Vries, C. E., Hakhverdian, A. ve Lancee, B. (2013). The dynamics of voters’ left/right identification: The role of economic and cultural attitudes. *Political Science Research and Methods*, 1(2), 223-238. <https://doi.org/10.1017/psrm.2013.4>
- Yılmaz, D. ve Günay, M. A. (2022). Türk toplumunda Suriyeli sığınmacı algısı. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 117-139. <https://doi.org/10.36362/gumus.936765>
- Yolcu, T. (2018). Türkiye’deki muhalefet partilerinin göç sorununa yaklaşımlarına yönelik içerik analizi. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(14), 678-695.